

KMÜ suvepäevad Toilas

HELE KIISEL, INNA TOOVIS
Tartu HTG, Toila Gümnaasium

Aastal 2007 toimusid Koolimatemaatika Ühenduse (KMÜ) suvepäevad 3.-5. juulil Toilas. Tööruumiks oli Toila Sanatooriumi peamaja konverentsisaal ja majutamine kõrvalolevates kämpingutes. Üritusel osalejaid oli 87 (KMÜ suvepäevadel pole veel kunagi nii palju osalejaid olnud!) ning ilmataat näitas kena suvist nägu.

Suvepäevalised Oru parki imetlemas

Esimesel päeval tegelesime õpetajaid puudutavate põletavate teemadega: ainekava ja eksamid. Põhikooli eksamist rääkis MARE VAHTRAMÄE, kes on seotud ka ülesannete koostamisega. Antud eksam on oma struktuuri välja kujundanud ning sellega ollakse üldjoontes rahul.

Ainekavast räägiti nii üldisemalt kui norivamalt. JAN VILLEMSON Tartu Ülikoolist arvas, et Nõukogude Liidu aegadel oli meil

matemaatika tase tõesti tugev, kuid oma vabariigi saavutamise järel oleme kergekäeliselt loobunud suurest hulgast tundidest ja sellega saavutanud taseme languse. Nüüd on tõesti raske tahta heal tasemel infotehnoloogia, biotehnoloogia ja materjalitehnoloogia õpetamist, sest matemaatika tase on selleks juba madal. Samas tõdes ta, et enamik aineid on tundide arvus kaotanud ning suurenenud on selle arvelt valikainete osakaal. Need ei aita üldisele haridustaseme tõusule kaasa, sest järgmises kooliastmes lähtutakse õppekavas ettenähtust. Pole ju saladus, et valikainete pakkumisel lähtutakse õpetajate olemasolust, mitte selle aine vajalikkusest. Õpetajate küsitlusest 2006. aastal tulid välja järgmised soovid: ainekava maht tuleb viia vastavusse tundide arvuga; põhikoolis peab iga päev olema matemaatikatund; rohkem praktilisi töid; gümnaasiumisse kahel tasemel õpetamine.

Riigieksam peab andma tagasisidet gümnaasiumi lõpetajate taseme kohta ning olema samaaegselt ka sisseastumiseksam (konkursseksam). Kahjuks ta aga kahte funktsiooni edukalt täita ei saa, sest ta on valikeksam. Suur diskussioon tekkis just viimase eksami ülesannete valiku üle. Need osutusid õpilastele liiga rasketeks. Mitmed saalis viibijad ei olnud rahul hindamissüsteemiga. Seoses eksamiga võtsid sõna KALLE KAARLI (üks eksami koostajatest), HELE KIISEL (hindamiskomisjonist) ja HELGI UUDELEPP REKK-ist. Teema jääb pikaks ajaks päevakorda.

Õhtune Toila Sanatooriumi termide külastus võttis pinged maha. Teise päeva pühendasime erivajadusega laste õpetamisele. Alustas JAN VILLEMSON andekatest õpilastest, kes on sageli väga iseteadvad, väga laisad või laiade huvidega ning nad vajavad liidrit, kes suudaks neid suunata ja motiveerida. Õpetaja peab nad tööle panema (seminarid, ülesannete koostamised, teiste õpilaste õpetamine jne). Meie õppekavast puudub enamus olümpiaadil esinevatest teemadest ning selle tõttu tuleb teha palju klassivälist tööd: geomeetria, algebra, arvuteooria ja diskreetse matemaatika vallas.

Edasi võttis koolitamisjärje üle VIIVI NEARE Tallinna Ülikoolist. Lapsed, kes erinevad võimetelt, kultuuriliselt või sotsiaalselt taus-

talt ja isiksuse-omadustelt eakaaslastest sedavõrd, et vajavad oma arengupotentsiaali realiseerimiseks keskkonna ümberkorraldamist, on erivajadustega lapsed. Koolieelses eas avalduvaid erivajadusi nimetatakse arengulisteks erivajadusteks (AEV), kooliealiste laste puhul kõneldakse aga hariduslikest erivajadustest (HEV).

HEV hulka kuuluvad: psüühilised erivajadused; pervasiivne arenguhäire; kehapuue; kõnepuue; kirjutamis-, lugemis- ja /või arvutusraskus, häälikuseade; nägemispuue; kuulmispuue; terviseprobleemid; õpiraskus; ajutine õpiraskus; kasvatusraskus; uusimmigrant; viibimine välisriigis; muu erivajadus; eriandekus.

Erivajadustega ja puuetega laste arv on aastate jooksul pidevalt suurenenud. Erivajadustega laste arv tavakoolis on kasvanud 5% -lt aastal 1996 kuni 11,5%- ni aastal 2003. Erikoolis olevate laste arv on püsinud stabiilsemana – 2,36 %-lt 2,6 %-ni. HEV-lastel on õigus taotleda õpet elukohajärgses koolis. Kõigist HEV lastest 76% õpib tavakooli tavaklassis.

Kõige suurema erivajadustega laste grupi (50% HEV lastest) moodustavad tavaklassides õppivad kõne-, lugemis- ja kirjutamisraskustega õpilased.

VIIVI NEARE koolituspäevast jäid õpetajatele meelde järgmised õpetamise põhitõed:

- Laste arutlemise ja põhjus-tagajärg seoste leidmist peaks arendama iga õppeaine.
- Õppeprotsessis on kõige tähtsam kuulamisoskus. Kuulamisele lisaks tuleb vaatamine (näiteks kirjutaja tunni teema tahvile) ja alles siis kineetika (õpilane ise kirjutab). Kuna õpilastel domineerivad erinevad meeled (mõnel on asjade meeldejätmiseks vaja neid kuulda, mõnel näha, mõnel “katsuda”), siis kasuta tunnis kõiki võimalikke meeli. Õpetaja reeglina eelistab seda, mis tal endal domineerib.
- Laste taju areneb üksikult (konkreetselt) üldise suunas.
- Lapsed vajavad pilkkontakti ja lähedust. Ära alusta tundi enne, kui iga õpilasega on silmside tekkinud.
- Sosinkõnet kuulevad lapsed paremini kui karjumist.
- Ehita iga õppetund üles nii, et tekiks kindel rütm. Rütm on iga inimese jaoks oluline. Näiteks: Tunni algul koduse töö vastamine,

siis uus teema, siis harjutamine, siis vana kordamine jne. Luuletust õppides koputa, plaksuta rütmi, sest rütm, samuti liikumine aitab kontsentreerida tähelepanu ja jätta meelde.

– Tekita õpilastes huvi õpitava vastu teemat tutvustades, nt “täna me õpime küll esmapilgul teada-tuntud asja, aga me õpime midagi uut ja väga olulist juurde.”

– Raskete asjade õppimisel (nt korrutustabel) võid õpilastele öelda: “Sa võid ju ka pähe tuupida, aga kui natuke proovid, siis jäävad iseenesest pähe”. Julgusta lapsi rohkem.

– Õpilastele kirjalikke töid koostades mõtle hoolega läbi ülesande sõnastus, ära kasuta sõnu või termineid, mis ei ole lapsel selged. Nt summa ei olene liidetavate järjekorrast. “Oleneb-ei olene” tähendus on reegli õppimisel kindlasti vaja lahti seletada.

– Kui kutsud õpilase tahvli juurde midagi tegema/lahendama, siis tee seda alles pärast seda, kui oled klassile ülesande andnud. Kui enne nimetad, kes tahvli juurde tuleb, siis klass ei kuula enam ülesannet.

– Kontrolltöö või iseseisva töö vigade analüüsi juures kutsu tahvli juurde ka need lapsed, kes said vale vastuse. “Tule ja proovi seletada, kuidas sa sellise vastuse said.”

– Laps loeb konteksti järgi. Kui kirjutamisel on teinud vea, lase tal häälega lugeda “Loe täpselt nii, nagu kirjutasid”. Läbi kuulmise tunnetab laps viga paremini.

– Kuni III klassini on vaja asju korrata iga 2 nädala tagant, muidu lähevad meelest, IV kuni VI klassis iga 3 nädala tagant ja VII ja vanemates klassides iga 4 nädala tagant.

– Koduseks ülesandeks ei tohi jätta osa, mis ei ole selge, ehk siis karistuseks ei tohi koduseid töid jätta. Näiteks: tunnis te tähele ei pannud, vaadake nüüd ise, kuidas saate ülesanded tehtud”.

– Tunni lõpus kindlasti tee kokkuvõtte tunnist: “Mida me täna õppisime?”. Vaja on ka lisada, kus õpitut vaja läheb või kasutada saab.

– Iga klass on oma klassijuhataja nägu, eriti nooremate õpilaste puhul, sest lapsed sobitavad end õpetaja käitumisele.

Õhtupoole toimus ekskursioon Ida-Virumaal. Olla Ida-Virumaal

ja mitte kasutada võimalust tutvuda selle kandiga natuke lähemalt, oleks olnud juhuse käestlaskmine. Toilast ja seal asuvast Oru pargist on ju kõik kuulnud, aga kuulata lugusid pargi ning seal asunud Eesti Vabariigi presidendi suveresidentsi saamisloost tasus end igati ära. Nii asutasidki suvepäevalised end väikesele retkele mööda Oru parki. Ilusamad kohad üle vaadatud ning huvitavamad lood ära kuulatud, asuti bussidesse, et tutvuda ka teiste Ida-Virumaa vaatamisväärsustega. Sihtpunktiks oli Kuremäe klooster. Jalutuskäik kloostrimüüride vahel ja väljaspool neid andis piisavalt hea ülevaate kloostrielanike igapäevategemistest. Edasine sõit andis ülevaate Ida-Virumaast kui põlevkivimaast. Ilmeka pildi sellest, kuidas põlevkivitööstus on mõjutanud ühe piirkonna elu, saadi Kukruse aherainemäest. Põhjakaares mets ja selle taga meri, teistes ilmakaartes elektriijaamade korstnad, aherainemäed ja põlevkivitöötlemiskombinaat. Ükski tehisllooduspilt ei suuda asendada vaadet Saka-Ontika paekaldalt merele. Kui ka Valaste juga oli üle vaadatud, jäigi meid viimasteks kilomeetriteks saatma lummav vaade pankrannikult merele, kuna need kilomeetrid kuni meie ööbimiskohani kulgesid piki kõrget rannikut.

Järgnes grillipidu-õhtusöök kämpinguplatsil. Ilm oli ilus ja tuju hea.

Viimasel hommikul (nagu eelmiselgi) oli kõigil võimalus kasutada ujulat ja sauna. Pärast hommikusööki rääkis Helki Haavasalu matemaatika ilust ja võlust. Tema slaidiprogramm oli võrratu ja meeldis kõigile. Tore oli näha matemaatika ajaloo ja suurmeeste ütluste sidumist tunnis õpetatavaga.

Päevad lõppesid avatud mikrofoniga.

Aitäh Toila Sanatooriumile, Toila Gümnaasiumile ja Toila vallavalitsusele. Eriline tänu ürituse eestvedajale INNA TOOVISELE.